

שם הקורס: איתור ומניעת בעיות התפתחותיות בגיל הרך

מס' קורס: 320.4144

שנת לימוד: מוסמך, שנה"ל תשפ"א

מרצה: ד"ר איילת בן-ששון asasson@univ.haifa.ac.il

מועדי הקורס: ימי ד' 8:30-10:00 השיעורים יתקיימו ב-ZOOM.

שעות קבלה: ימי ד' 2-12 (כתיאום מראש)

מטרת הקורס:

בקורס זה נעמיק בסוגיות הקשורות באיתור ומניעה של בעיות התפתחותיות בגיל הרך. קלינאים וחוקרים ניצבים בפני אתגרים רבים בבואם לאתר סימנים לסיכון התפתחותי בגיל הצעיר. אתגרים אלה קשורים במאפיינים הנורואנטומיים וההתנהגותיים הייחודיים לתקופת הילדות המוקדמת יחד עם המשאבים הסביבתיים וההתנסויות של הילד. בקורס זה נדון במאפיינים אלה ובתוצרי האינטראקציה ביניהם. נדבר על דרכים לפיתוח, הבנה וביקורת של כלים לאיתור מוקדם של בעיות התפתחותיות בגיל הרך. נתאר תהליך של איתור סוגים שונים של הפרעות התפתחותיות. נציג נקודת הסתכלות קלינית מגיעתית על התקבעות דפוסי התפתחות. נתייחס לדרכי העבודה עם הצוות החינוכי וההורים סביב תהליך האיתור המוקדם.

חובות הסטודנטים:

- ✓ נוכחות חובה והשתתפות מקצועית ופעילה בתרגילים ובדיונים בשיעורים
- ✓ ביצוע תרגילי כיתה מעשיים
- ✓ הגשת תרגיל מסכם והצגת תיאור המקרה הנלווה אליו
- ✓ הסטודנטים נדרשים לפתוח מצלמות בשיעורים. במקרה שהשיעור יוקלט – תמונות הגלריה והסרטונים לא יוקלטו.

שיטת הלימוד: הרצאות פרונטאליות, ניתוח תיאורי מקרה כתובים או מצולמים, בקורת על כלי איתור קיימים, התנסות בהעברת כלי איתור, קריאה ביקורתית של ספרות, דיונים ותרגילי כיתה.

ציון הקורס:

תרגיל תיאור מקרה : תרגיל ניתוח תיאור מקרה 85% (הגשה תוך שבוע מסיום הקורס) + הצגת תיאור המקרה 15% הנחיות התרגיל והשלבים לביצועו יפורסמו באתר הקורס.

המלצות ללמידה מקוונת יעילה:

- ✓ לייחד מקום פסי שקט ומותאם ללמידה עם כל הציוד הנדרש.
- ✓ שימוש במחשב ולא טלפון.
- ✓ להתכונן לשיעור כמה דק לפני.
- ✓ לתאם שיחה אישית עם המרצה במידת הצורך.

תכנית הקורס*:

מטלה	נושא	תאריך
	מבוא לאיתור: מי? מה? מתי?	21.10.20
לחפש כלי איתור ייחודי לסטודנטית ושיבוץ שם הכלי בקישור באתר הקורס	כלי איתור מבוססי ראיות: עלות מול תועלת	28.10.20
פגישות אישיות עם המרצה – להביא כלי איתור ו/או תיאור מקרה מעניין	הכנות לתרגיל תיאור מקרה	4.11.20
	הרציונאל הניירו-אנטומי לאיתור, מניעה והתערבות מוקדמים: תקופות רגישות	11.11.20
	הרציונאל הניירו-אנטומי לאיתור מניעה והתערבות מוקדמים: בשלות	18.11.20
	שונות מוטורית מוקדמת - ד"ר אסנת עטון-עיני	25.11.20
	איתור מוקדם של סימנים להפרעות תקשורת	2.12.20
	איתור מוקדם של סימנים להפרעות תקשורת	9.12.20
	מה בין בינה מלאכותית לבינת הורים?	16.12.20
	פלסטיות וטיפול בגיל הרך	23.12.20
	איתור לקויות למידה- מרצה אורחת	30.12.20
	מניעה: בעיות רגשיות והתנהגותיות משניות	6.1.21
	שיעור מסכם: גנטיקה ואתיקה באיתור מוקדם	13.1.21
לא יתקיים שיעור כלי איתור	יום הצגת תזות ופרויקטים בחוג לריפוי בעיסוק	20.1.21

* ייתכנו שינויים בשיעורי הקורס.

ביבליוגרפיה

שיעור מבוא:

Smith, L. B., & Thelen, E. E. (1993). *A dynamic systems approach to development: Applications*. The MIT Press.

שיעור כלי איתור מבוססי ראיות:

Fetters, L., & Tronick, E. Z. (2000). Discriminate power of the Alberta Infant Motor Scale and the Movement Assessment of Infants for prediction of Peabody Gross Motor Scale Scores of infants exposed in utero to cocaine. *Pediatric Physical Therapy, 12*(1), 16-23.

שיעור הרציונאל הנוירואנטומי: תקופות רגישות:

Knudsen, E. I. (2004). Sensitive periods in the development of the brain and behavior. *Journal of Cognitive Neuroscience, 16*(8), 1412-1425.

Bailey, D.B., Bruer, J. T., Symons, F. J., & Lichtman, J. W. (2001). *Critical thinking about critical periods*. Paul. H. Brookes: Baltimore, MD.

Dawson, G. (2008). Early behavioral intervention, brain plasticity, and the prevention of autism spectrum disorder. *Development and psychopathology, 20*(3), 775.

Hensch, T. K. (2005). Critical period plasticity in local cortical circuits. *Nature Reviews Neuroscience, 6*(11), 877-888.

Nelson, C. A. (1999). Neural plasticity and human development. *Current Directions in Psychological Science, 8*(2), 42-45.

Ramey, C.T., & Landesman-Ramey, S. (1998). Early intervention early experience. *American Psychologist, 53*(2), 109-220.

שיעור הרציונאל הנוירואנטומי: בשלות

Thompson-Schill, S.L. Ramscar, M., Chrysiou, E.G. (2009). Cognition without control: When a little frontal lobe goes a long way. *Current Directions in Psychological Science, 18*(5), 259-263.

Joseph, R. (1999). Environmental influences on neural plasticity, the limbic system, emotional development and attachment: a review. *Child psychiatry and human development*, 29(3), 189-208.

שיעור שונות בהתפתחות המוטורית:

*Vereijken, B. (2010). The complexity of childhood development: variability in perspective. *Physical therapy*, 90(12), 1850-1859.

שיעור איתור מוקדם הפרעות תקשורת:

Al-Qabandi, M., Gorter, J. W., & Rosenbaum, P. (2011). Early autism detection: are we ready for routine screening? *Pediatrics*, 128(1), e211-e217.

Ben-Sasson, A., & Carter, A. S. (2013). The contribution of sensory–regulatory markers to the accuracy of ASD screening at 12 months. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(7), 879-888.

Dumont-Mathieu, T., & Fein, D. (2005). Screening for autism in young children: The Modified Checklist for Autism in Toddlers (M-CHAT) and other measures. *Mental retardation and developmental disabilities research reviews*, 11(3), 253-262.

Greenspan, S. I., Brazelton, T. B., Cordero, J., Solomon, R., Bauman, M. L., Robinson, R., ... & Breinbauer, C. (2008). Guidelines for early identification, screening, and clinical management of children with autism spectrum disorders. *Pediatrics*, 121(4), 828-830.

Johnson, C.P., & Myers, S.M. (2007). American Academy of Pediatrics, Council on children with disabilities. Identification and evaluation of children with autism spectrum disorders. *Pediatrics*, 120(5), 1183-1215.

Mawle, E., & Griffiths, P. (2006). Screening for autism in pre-school children in primary care: Systematic review of English Language tools. *International Journal of Nursing Studies*, 43(5), 623-636.

שיעור מה בין בינה מלאכותית לבניית הורים?:

Ellingson, K. D., Briggs-Gowan, M. J., Carter, A. S., & Horwitz, S. M. (2004). Parent identification of early emerging child behavior problems: predictors of sharing parental concern with health providers. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 158(8), 766.

*Glascoe, F.P. (2000). Evidence-based approach to developmental and behavioral surveillance using parent's concerns. *Child: Care, Health & Development*, 26(2)137-149.

שיעור איתור לקויות למידה ומוכנות בית ספרית:

Bart, O., Hajami, D., & Bar-Haim, Y. (2007). Predicting school adjustment from motor abilities in kindergarten. *Infant and Child Development*, 16(6), 597-615.

McBryde, C., Ziviani, J., Cuskelly, M. (2004). School readiness and factors that influence decision making. *Occupational Therapy International*, 11(4), 193-208.

Son, S. H., & Meisels, S. J. (2006). The relationship of young children's motor skills to later school achievement. *Merrill-Palmer Quarterly*, 52(4), 755-778.

שיעור מניעה: בעיות רגשיות והתנהגותיות משניות:

Abramson, L.Y., Seigman, M.E.P., & Teasdale, J.D. (1978). Learned helplessness in humans: Critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 87(1), 49-74.

Kelley, S.A., & Donahue Jennings, K. (2003). Putting the pieces together: Maternal depression, maternal behavior, and toddler helplessness. *Infant Mental Health Journal*, 24(1), 74-90.

Overmier, J.B. (2002). On learned helplessness. *Integrative Physiological & Behavioral Science*, 37(1), 4-8.

Powell, D., Dunlap, G., & Fox, L. (2006). Prevention and intervention for the challenging behaviors of toddlers and preschoolers. *Infants & Young Children*, 19(1), 25-35.

מאמרים רלוונטיים ביותר לשעורים *